

Motion till riksdagen

2005/06: MJ17

av **Sven Gunnar Persson m.fl. (kd)**
med anledning av skr. 2005/06:87

Den övergripande strategiska inriktningen av kommande landsbygdsutvecklingsprogrammet

1 Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning.....	1
2	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
3	Övergripande strategisk inriktning för det svenska landsbygdsprogrammet 2007–2013	4
4	Förbättrad konkurrenskraft inom jord- och skogsbruket	5
4.1	Investeringstöd.....	6
4.2	Energiördornas betydelse växer	6
4.3	Skogspolitiken skall ligga på nationell nivå	7
5	Förbättring av miljön och landskapet	7
5.1	Bevara öppna landskap.....	7
5.2	Minska näringsläckaget.....	8
5.3	Stöd vallodling	8
5.4	Ekologisk produktion	8
5.4.1	Långsiktig satsning behövs	9
5.5	Regionala miljöersättningar	9
5.6	Värna det småskaliga jordbruket i hela Sverige	9
5.7	Utveckla fäbodbruket	10
6	Främjande av livskvalitet på landsbygden och diversifiering av landsbygdens ekonomi	10
6.1	Ett gott företagsklimat är nödvändigt	10
6.2	Satsa på företagsutveckling	11
6.3	Landsbygden bidrar till att lösa energiproblemen	11
6.4	Förbättra villkoren för småskalig livsmedelsproduktion och förfärdling.....	12
6.5	Låt turistnäringen expandera	12
6.6	Hästnäringens växande betydelse	14
7	Lokal utveckling och lokal medverkan	14
7.1	Leader	14
7.2	Ökat deltagande från näringslivet.....	15

Fel! Okänt namn på

7.3 Lokal demokrati och lokal förvaltning	15
8 Resursfrågor	15
8.1 Ytterligare medel behövs.....	16
9 Genomförandeplanering och administration	16
10 Det fortsatta programarbetet.....	17

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om landsbygdspolitikens inriktning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om investeringsstödet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om startstödet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ersättningarna för odling av energigrödor skall utformas så att de stimulerar till ökad odling av energigrödor och skapar förutsättningar för lönsamhet för den som övergår från odling för livsmedelsproduktion till odling för energiändamål.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om insatser inom skogsområdet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en särskild stödinsats som motiveras utifrån behovet av fortsatt näringsverksamhet i skogs- och mellanbygder i syfte att bl.a. bidra till öppna landskap.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om frikostigare regler för utdelande av miljöstöd.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stöd till vallodling och betesmark.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ekologisk odling.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en långsiktig satsning bör göras på miljöanpassat jordbruk där konventionellt jordbruk och ekologiskt jordbruk kan samexistera inom samma företag.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om de regionala miljöersättningarna.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det nya landsbygdsprogrammet behöver ta särskild hänsyn till det småskaliga jordbruket i skogs- och mellanbygden, glesbygden och fjälljordbruket.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fåbodbruk.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tydliggöra myndigheternas roll vid tillhandahållande av olika tjänster.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att satsningar på exempelvis etanolfabriker i regioner som berörs av sockerreformen bör uppmuntras.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att landsbygdsprogrammet bör stödja lokala initiativ som syftar till att fånga upp det ökade intresset för turism i den svenska landsbygden.

Fel! Okänt namn på

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fiskevårdande insatser för att stödja fisketurismen i dess olika former bör ingå i landsbygdsprogrammet.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att landsbygdsprogrammet bör vara en möjlig väg att finansiera uppfödarpremier och olika utbildningsinsatser inom hästområdet.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ersättningarna för ett höjt och breddat djurkopplat vall- och betesmarksstöd också bör komma hästnäringen till del.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att landsbygdsprogrammet bör kunna användas för bidrag till anställning av nyckelpersoner.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU-medel inte skall ersätta utgifter som rätteligen skall bekostas av stat och kommuner som en del av deras ordinarie arbete.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det nya landsbygdsprogrammet för Sveriges del bör tillskjutas ytterligare medel.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en parlamentarisk förankring av programmet bör ske.

3 Övergripande strategisk inriktning för det svenska landsbygdsprogrammet 2007–2013

Kristdemokraterna instämmer huvudsakligen i de övergripande strategierna för landsbygdsprogrammet 2007–2013. Det är dock viktigt att framhålla att de vackra orden måste följas av konkret handling.

Regeringscheferna tog beslut om LBU-förordningen för 2007–2013 i juni 2005. Men de närmare budgetmässiga förutsättningarna är ännu inte slutgiltigt fastställda. Varje land får utifrån sin tilldelning och de ramar som förordningen anger göra sina egna regler för utdelning av stödet. Kommissionen skall dock godkänna de program och stödnivåer som utarbetas nationellt.

Det nya landsbygdsprogrammet riktas mot en bredare målgrupp än det nuvarande miljö- och landsbygdsutvecklingsprogrammet. Bland annat kommer de insatser som i dag organiseras inom Leader + och Mål 1 sannolikt att ingå i det nya landsbygdsprogrammet.

En parlamentarisk kommitté, Landsbygdskommittén, har tillsatts (dir. 2004:87) med uppgift att lämna förslag till en långsiktig strategi för den nationella politiken för landsbygdsutveckling. Inom ramen för uppdraget skall kommittén lämna förslag till övergripande strategisk inriktning för nästa landsbygdsprogram avseende perioden 2007–2013. Landsbygdskommittén presenterade ett första delbetänkande (SOU 2005:36) i maj 2005. Utredningen ansluter sig till en landsbygdspolitik som Kristdemokraterna länge varit pådrivande för. Det kommande landsbygdsprogrammet bör ta fasta på landsbygdens särskilda förutsättningar. Landsbygden måste ses som en integrerad

del i en större helhet med tätorter, städer och goda kommunikationer. Landsbygdens befolkning kommer i framtiden att växa och jordbruket att stå för en mindre andel av sysselsättningen. Samtidigt utgör jordbruket en avgörande bas för olika verksamheter på landsbygden och för landskapet. Lönsamma jordbruksföretag är en grundförutsättning för att öppna landskap och biologisk mångfald skall kunna bevaras. För att landsbygdsprogrammet skall kunna medverka till en utveckling och strukturomvandling krävs att samtliga samhällsnivåer arbetar med visioner, mål och strategier. Det är av största vikt att det finns en kontinuitet i landsbygdsprogrammet och att de areella näringarnas centrala roll för en levande landsbygd lyfts fram. Landsbygdsprogrammet bör i högre grad integreras med andra insatser för regional utveckling i landet. Den gemensamma jordbrukspolitiken, sammanhållningspolitiken och den nationella politiken behöver samordnas bättre för att tillgodose landsbygdens möjligheter till utveckling.

De areella näringarnas konkurrensförmåga är en förutsättning för att natur-, kultur- och rekreativvärden skall utvecklas. Landsbygdsprogrammet bör vidare underlätta en omställning av jordbruket så att produktionen av varor och kollektiva nyttigheter svarar mot samhällets behov och önskemål. Förutsättningarna för produktion av livsmedel av hög kvalitet och energigrödor skall stärkas. Bland de kollektiva nyttigheterna intar miljö kvalitetsmålen en central roll. Landsbygdsprogrammet bör därför innehålla goda förutsättningar för miljöinsatser. Naturvårdens värde för näringslivet bör lyftas fram.

Kristdemokraterna anser att det fortsatta arbetet med miljö- och landsbygdsutveckling måste ha ett klart fokus på de gröna näringarna. Det är viktigt att satsningar på andra angelägna områden, såsom privata tjänstenärings och viss offentlig service, inte medför att resurserna till de gröna näringarna minskar i omfattning.

Den största delen av EU-stöden bör även fortsättningsvis riktas mot miljöförbättrande åtgärder. Upprätthållandet av den öppna landskapsbilden och ett rikt odlingslandskap måste prioriteras. Förebyggande av växtnärläckage är en viktig uppgift, vilket föranleder stöd till odling av vall och andra fånggrödor.

Vad som här sagts om landsbygds politikens inriktning bör ges regeringen till känna.

4 Förbättrad konkurrenskraft inom jord- och skogsbruket

För att de uppsatta ambitionerna skall kunna nås är det nödvändigt att förbättra de gröna näringarnas konkurrenskraft. Det är viktigt att se de svenska jordbrukarnas lönsamhet i relation till deras europeiska konkurrenters. Med andra ord är möjligheterna att uppnå målen för landsbygdsprogrammet starkt beroende av andra faktorer än åtgärderna i programmet. Det gäller även att få ner de gröna näringarnas produktionskostnader, bl.a. genom sänkt skatt på diesel, återföring av skatten på handelsgödsel och bekämpningsmedel samt

Fel! Okänt namn på

harmonisering av *tillämpningen* av tvärvillkoren. De krav som anges i direktiv och förordningar till följd av jordbruksministrarnas överenskommelser bör gälla som grund för kontroll, sanktioner och utbetalning av frikopplade ersättningar. Överträdelse av svensk lagstiftning där den går utöver EU:s krav bör hanteras av svenskt rättsväsende. Detta bör ges regeringen till känna.

Ambitiösa svenska miljö- och djurhållningskrav bör däremot understödjas genom ökad kompetensutveckling. Sverige bör fortsätta sin satsning på utbildning och information som en del av landsbygdsprogrammet. Det är angeläget att fokusera på utbildning kring miljö-, djuromsorgs- och kvalitetsfrågor.

4.1 Investeringsstöd

Behovet av stöd till mindre gynnade områden, startstöd till unga jordbrukare och nyetablerade bönder är fortfarande mycket stort. I den nya landsbygdsförordningen kan investeringsstöd tillämpas på ett bredare sätt än i dag. Denna möjlighet bör utökas. Därför bör investeringsstödet, inklusive startstödet, ökas i förhållande till nuvarande LBU-program.

Investeringsstöd kan lämpligen kombineras med projektstöd, vilket skulle leda till en utveckling av nya verksamheter inom jord och skog. Investeringsstöden bör även inriktas mot att befästa mervärden i den svenska produktionen, exempelvis god djuromsorg.

Kapitalbehovet blir särskilt tydligt vid nystartande av lantbruksföretag. Medelåldern för den svenska lantbrukarkåren är i dag hög och stigande. Denna utveckling måste brytas. Miljö- och landsbygdsutredningen (SOU 2003:105) konstaterar att startstödet i sin nuvarande form inte fungerat som avsett i förhållande till de uppsatta målen. Kristdemokraterna bedömer att den bristande måloppfyllelsen beror på att startstödet urholkats. Det har helt enkelt funnits en för liten budget avsatt och nivåerna har varit för låga. Kristdemokraterna menar därför att startstödet till unga jordbrukare, som bör inkluderas i investeringsstödet, bör höjas så att det kommer närmare den nivå som finns i Danmark och Finland. En höjning av åldersgränsen skulle öka antalet nyföretagare inom jordbruket, inte minst bland kvinnor som ofta startar företag senare i livet. För att inte startstödet skall undergrävas bör en del av investeringsstödet öronmärkas för startstöd.

Om EU:s tillämpningsföreskrifter ger möjlighet att också använda finansiella stöd som inte är direkta bidrag, som exempelvis kreditgarantier, bör även denna möjlighet övervägas.

Det som här sagts om investeringsstöd bör ges regeringen till känna.

4.2 Energigrödornas betydelse växer

Energigrödornas växande betydelse för jordbruket och samhället skall till fullo erkännas. Ersättningarna för odling av energigrödor skall därför utformas så att de stimulerar till ökad odling av energigrödor och skapar förutsätt-

ningar för lönsamhet för den som övergår från odling för livsmedelsproduktion till odling för energiändamål. Detta bör ges regeringen till känna.

4.3 Skogspolitiken skall ligga på nationell nivå

Kristdemokraterna anser att det är angeläget att fastslå att skogspolitiken skall ligga på nationell nivå och att det inte skall skapas en gemensam skogspolitik inom EU. Därför bör skogsinsatserna i landsbygdsprogrammet begränsa sig till att enbart rikta sig mot miljöåtgärder som innebär allmän samhällsnytta. Intrångsersättningar och andra ersättningar som följer av skogspolitikens miljömål skall inte tas från de medel som är avsatta för EU:s landsbygdsprogram. Detta gäller bl.a. Natura 2000-områden i skog och marina områden. Detta bör ges regeringen till känna.

Exempel på insatser inom skogsområdet som kan vara lämpliga att finansiera inom landsbygdsprogrammet är i stället kompetensutveckling, förädlingsprojekt på mikronivå och särskilda kulturmiljövårdande insatser.

5 Förbättring av miljön och landskapet

Riksdagen har beslutat om ett miljö kvalitetsmål som kallas ”Ett rikt odlingslandskap”, vilket innebär att samtliga ängs- och betesmarker senast år 2010 skall bevaras och skötas på ett sätt som bevarar deras värden. Under en tioårsperiod uppskattas kostnaderna till 16,6 miljarder kronor. Delfinansiering genom landsbygdsprogrammet är en viktig del för att detta skall uppnås. Sverige har kommit en bra bit på väg mot ett mer miljöanpassat jordbruk men vi måste se till att det finns resurser så att jordbrukarna själva har möjlighet att arbeta vidare med en miljöanpassad produktion.

5.1 Bevara öppna landskap

I skogs- och mellanbygder är det nu stora bekymmer att upprätthålla mjölkproduktionen. Det finns därför anledning att överväga en särskild stödinsats som motiveras utifrån behovet av fortsatt näringsverksamhet i dessa bygder, verksamhet som bl.a. bidrar till öppna landskap. Exempelvis behövs utökat stöd till vall och betesmark. Betesmarkersättning är från samhällssynpunkt mycket uppskattad och framhålls gärna som ett lyckat exempel på åtgärder inom LBU. Ersättningen har haft en hög måluppfyllelse och har administrativt fungerat bra. Ett sådant stöd bör absolut inrymmas i landsbygdsprogrammet. Detta bör ges regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

5.2 Minska näringsläckaget

Jordbruket är en källa till kväveutsläpp som belastar havet och även bidrar till fosforutsläppen. Jordbruket bidrar också till det luftburna kvävet genom ammoniakutsläpp från framför allt djurhållning. För att kunna nå delmål 3 i miljö kvalitetsmålet *Ingen övergödning* måste kväveutsläppen från jordbruket minskas, t.ex. genom att utöka möjligheten för jordbrukare att ansöka om miljö stöd i form av fast träda, fånggrödesstöd, vårplöjning samt anläggning och skötsel av våtmark. Det behövs frikostigare regler för utdelande av dessa miljö stöd jämfört med nuvarande situation. Det geografiska område där stöden utbetalas bör utökas till att också omfatta Östergötland, Örebro län, Värmland och Mälardalen. Detta bör ges regeringen till känna.

5.3 Stöd vallodling

Våren 2004 beslöt riksdagen att ett vallstöd åter skall utgå även utanför de mindre gynnade områdena. Vallen har stora miljö fördelar genom att den bidrar till mindre kemisk bekämpning, mindre växt näringsläckage, bättre markstruktur och ökad biologisk mångfald. Vallen är motorn i nötkötts- och mjölkproduktionen. Kristdemokraterna anser att det skall finnas en koppling mellan vallproduktionen och betes- och/eller grovfoderbaserad djurhållning. Vallstöden bör öka i omfattning och ersättningsnivån bör höjas. Vad som här anförts om vallstöd bör ges regeringen till känna.

5.4 Ekologisk produktion

Det är mycket angeläget att regelverket för tillämpningen av det nya landsbygdsprogrammet förenklas när det gäller ekologisk odling. För närvarande använder man sig av ett system med s.k. positivlistor, dvs. det som inte finns upptaget på listan är i princip inte tillåtet. Att få nya produkter godkända för det ekologiska jordbruket kan ta tid, i de flesta fall minst ett år och möjligheterna till dispenser eller tidsbegränsade tillstånd är mycket små. Systemet med ”positivlistor” måste bytas ut mot mer principiella regler för vad som är tillåtet och inte tillåtet. Tolkning och beslut bör ligga på nationell nivå.

Andra regelförenklningar som skulle stimulera till utveckling och tillväxt i den ekologiska produktionen är omläggningstidernas längd, möjligheten till parallellproduktion och kvaliteten i kontrollen. I EU krävs två års omläggningstid medan praxis i Sverige har varit ett år. En förkortning av omläggningstiden till ett år gör reglerna mer utvecklingsvänliga och innebär att tveksamheten hos enskilda jordbrukare för att lägga om till ekologisk produktion minskar. Ett kontrollerat karensår ger förtroende för ekologiska produkter och det borde vara ett minimikrav i alla länder. Det är viktigt att regelsystemet inom EU är harmoniserat. För att kunna utveckla den ekologiska odlingen måste det finnas möjlighet till handel med ekologiska produkter över gränserna. Då krävs gemensamma regler och färre nationella särregler.

Fel! Okänt namn på

Det bör vara möjligt att lägga om delar av växtodlingen till ekologisk produktion och/eller betesdrift utan att övriga delar påverkas. Man bör inte heller knyta den ekologiska vallen och betesdriften till ekologisk djurhållning utan enbart till djurhållning.

Vad som här sagts om ekologisk odling bör ges regeringen till känna.

5.4.1 Långsiktig satsning behövs

Bland de kollektiva nyttigheterna intar miljö kvalitetsmålen en central roll. Landsbygdsprogrammet bör därför innehålla goda förutsättningar för miljöinsatser. Naturvårdens värde för näringslivet bör lyftas fram. För att stimulera till ekologiskt jordbruk krävs ett förenklat regelsystem och en ökad satsning på forskning och utveckling. I stället för kortsiktiga stöd bör en långsiktig satsning göras på miljöanpassat jordbruk där konventionellt jordbruk och ekologiskt jordbruk kan samexistera inom samma företag. Detta bör ges regeringen till känna. Förutom detta skall naturligtvis det särskilda stödet till ekologisk produktion finnas kvar.

5.5 Regionala miljöersättningar

De regionala miljöersättningarna bör finnas kvar i någon form. Inte minst viktigt, med tanke på sockerreformen, är stödet till miljövänlig odling av sockerbetor på Gotland. Detta bör ges regeringen till känna.

5.6 Värna det småskaliga jordbruket i hela Sverige

I skrivelsen saknas en bakomliggande beskrivning till de regionala ersättningarna i jordbruket. Efter EU-inträdet omvandlades en stor del av de regionala stöden till miljöersättningar och LFA-stöd. Därför måste ersättningarna till jordbruk i mindre gynnade områden vara en viktig del i landsbygdsprogrammet. Det är angeläget att värna om småskaliga jordbruk i glesbygden och fjälljordbruket. Kristdemokraterna föreslår därför att stöd till småskalighet särskilt beaktas inom ramen för landsbygdsprogrammet, liksom i anslutning till det särskilda stödet för Norrlandsjordbruket. Jordbruket i Norrland har extra kostnader som man i övriga Sverige inte belastas med. Under lång tid har man därför erhållit en regionalpolitisk ersättning för att täcka de merkostnader jordbruket har. Genom att bevara jordbruksnäringen i norra Sverige hålls landskapet öppet och arbetstillfällena kan behållas. Det nya landsbygdsprogrammet behöver därför ta särskild hänsyn till det småskaliga jordbruket i skogs- och mellanbygden, glesbygden och fjälljordbruket. Detta bör ges regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

5.7 Utveckla fäbodbruket

Det är beklagligt att fäbodbruket inte nämns i regeringens skrivelse. Fäbodbruket spelar en viktig roll när det gäller att uppfylla Sveriges nationella och internationella åtaganden inom miljövard, naturvard och biologisk mångfald. Den från hälsosynpunkt nyttiga fettsyrasammansättningen som bildas i exempelvis mjölken vid fritt fäodsbete är ytterligare ett skäl att uppmärksamma denna verksamhet.

Kristdemokraterna föreslår att ett särskilt fäbodsprogram inrättas. Som en del i ett sådant program bör ett nationellt centrum för fäbodbruk skapas. Ett sådant centrum bör samla kompetens, sprida information och tillhandahålla utbildning och kompetensutveckling. Såväl brukare som myndigheter bör vara målgrupper för detta centrum. Centrumet bör även vända sig till allmänheten med utåtriktad information och marknadsföring. Vad som här sagts om fäbodbruk bör ges regeringen till känna.

6 Främjande av livskvalitet på landsbygden och diversifiering av landsbygdens ekonomi

6.1 Ett gott företagsklimat är nödvändigt

Förutsättningarna för ett livskraftigt näringsliv på landsbygden är i många fall mycket goda. Det sociala kapitalet, en grundläggande tillit mellan människor, är en resurs som skapar en rik mylla för tillväxt. Runtom i Sverige finns många exempel på detta. Men också företagen på landsbygden behöver en ny generell företagervänlig politik, liksom Sverige som helhet. Riktade åtgärder mot landsbygden är motiverade vid marknadsmisslyckanden. Sådana marknadsmisslyckanden utgörs för landsbygdens del bl.a. av sämre kreditmöjligheter, sämre information och alltför höga transaktionskostnader. Den socialdemokratiska regeringens avoga inställning till företagare och företagande har inte bara en allmänt negativ påverkan på Sveriges ekonomi, den drabbar landsbygden i särskilt hög grad. I dag är det alldeles för dyrt och riskabelt att anställa medarbetare. Arbetslösheten stiger i bygderna samtidigt som entreprenörerna går på knäna under sin arbetsbörda. Det ekonomiska ansvaret för sjuklönerna och de höga arbetsgivaravgifterna motverkar effektivt nyanställningar.

Kristdemokraterna vill se ett ökat fokus på de grundläggande förutsättningarna för företagande snarare än att lösa alla problem med riktade åtgärder. Det är bra att regeringen i skrivelsen talar om att en helhetssyn på landsbygdens näringsliv är nödvändig. Det är dock viktigt att framhålla att denna insikt måste åtföljas av konkreta ändringar i den förda politiken.

Behovet av ett diversifierat näringsliv är stort. Bland de branscher som särskilt bör framhållas är energiproduktion, småskalig livsmedelsförädling, turistnäringen och hästnäringen.

6.2 Satsa på företagsutveckling

Förutom tillskapandet av ett allmänt gott företagsklimat finns det naturligtvis åtgärder som kan vidtas för att särskilt stimulera företagsutveckling på landsbygden. Genom väl utformade företagsutvecklingsprojekt kan företagandet på landsbygden ges en skjuts framåt.

Diversifieringen av ekonomin på landsbygden innebär dels att jord- och skogsbruksföretagen diversifierar sin verksamhet – exempelvis genom energiproduktion, livsmedelsförädling, turism, ridning, osv. – dels att olika nya företag utom de gröna näringarna startas och utvecklas. Diversifiering innebär således både företagsstartande och företagsutveckling. För utveckling av nya verksamheter är kompetensutveckling nödvändigt. En användbar metod för kompetensutveckling är de kompetenscheckar som i dag prövas i flera län.

Myndigheternas roll bör tydliggöras. Det finns en risk i att vissa myndigheter för sin verksamhet blir beroende av intäkter från försäljning av tjänster till företag. Därmed kan myndighetens roll i företagsutvecklingen leda till oönskade bieffekter, bl.a. i form av att myndighetens trovärdighet skadas. Det finns därför ett behov av andra huvudmän för kompetensutveckling och tillhandahållande av tjänster med nära koppling till marknaden. Ansvarig myndighet skall naturligtvis vara skyldig att lämna information om de regler vars efterlevnad den är satt att bevaka. Kristdemokraterna anser dock att samma myndighet inte bör ansvara för tillsyn/lagtolkning och rådgivning som syftar till företagsutveckling. I stället bör ansvaret för rådgivning läggas på instanser som Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) samt på olika typer av centrumbildningar, exempelvis Livstek och Jämtlands läns institut för landsbygdsutveckling (JILU). Vad som här anförts om att tydliggöra myndigheternas roll vid tillhandahållande av olika tjänster bör ges regeringen till känna.

6.3 Landsbygden bidrar till att lösa energiproblemen

Samtidigt som landsbygden är särskilt känslig för drivmedelspriserna har landsbygden stor betydelse för framtidens drivmedelsförsörjning. Klimatförändringar och sinande oljetillgångar tvingar samhället att söka andra drivmedel än bensin och diesel, som framställs ur fossil olja. Odling och förädling av biobränslen från åkern och skogen är en framtidsbransch som innebär arbetstillfällen på landsbygden. Etanol och biogas samt rapsolja är allt vanligare bränslen för svenska fordon och arbetsmaskiner. I uppmärksammade storskaliga försök har ett flytande bränsle baserat på skogsråvara testats av åkare i Västerbotten och Västernorrland. I Piteå pågår försök med svartlutsförgasning, i Värnamo finns en pilotanläggning för syntetisk diesel och i Västsverige är biogasproduktionen och ett biogasnät under utveckling. Europas första biogasdrivna tåg går mellan Linköping och Västervik. Dessa alternativ, som produceras på landsbygden, bör ges aktivt stöd. Redan i dag står bioenergin för 110 TWh per år, vilket motsvarar en fjärdedel av Sveriges energianvändning. Potentialen bedöms vara nästan dubbelt så stor och bioenergis andel växer med 2–4 TWh varje år. För att exempelvis utnyttja kapa-

Fel! Okänt namn på

citeten i den svenska sockerbetsproduktionen kan satsningar på etanolfabriker i Skåne och på Gotland uppmuntras. Detta bör ges regeringen till känna.

En ökad inhemsk produktion av förnybara bränslen innebär en möjlighet till nya verksamheter och arbetstillfällen på landsbygden. För att dessa nämnda lovvärda svenska initiativ skall lyckas behövs det en målmedveten och genomtänkt politisk strategi. De bästa förutsättningarna för en dynamisk utveckling får vi om politikerna sätter långsiktiga och teknikneutrala spelregler.

6.4 Förbättra villkoren för småskalig livsmedelsproduktion och förädling

Det nya landsbygdsprogrammet ger ökade möjligheter att stödja företagande inom småskalig livsmedelsförädling. Mindre gårdsbutiker och småskalig livsmedelsförädling är växande branscher som innebär en möjlighet för jordbrukaren att diversifiera sin verksamhet. Det finns emellertid problem med denna småskalighet. Ett litet charkuteri kan inte jämföras med de stora koncernerna. Krav på avgifter och tillsyn måste anpassas till detta. Lagstiftningen behöver utvecklas så att de i större utsträckning tar hänsyn till mindre företag; i dag utgår lagstiftningen från större företag som hanterar stora volymer. Avgifter för rutininspektioner skall vara återhållsamma och skall endast tas ut för tillsynsbesök som verkligen äger rum. I dag tar många kommuner ut en årlig tillsynsavgift även om tillsynsbesök sker mer sällan. Avgifterna för förnyade inspektioner till följd av avvikelser från regelverket skall fastställas på central nivå och skall ej överstiga ett rimligt självkostnadspris för en kommun. Vad som här sagts om tillsynsavgifter bör ges regeringen till känna.

Ett starkt och livskraftigt jordbruk är beroende av en konkurrenskraftig livsmedelsindustri. Ursprungsmärkning skall därför vara obligatorisk och varor som marknadsförs med svenska Ortsnamn eller beteckningar skall inte få innehålla utländska råvaror.

Kött från inhägnat vilt är en lokalproducerad delikatess. Men eftersom vilt som lever i hägn varken är helt vilda (utan ägare) eller tama så uppstår ibland gränsdragningsproblem och konstiga myndighetseffekter. Det är viktigt att lagar och regler tar hänsyn till att vilt föds upp i hägn och utformas efter de förutsättningar som gäller för den näringen. Detta bör ges regeringen till känna.

6.5 Låt turistnäringen expandera

Turistnäringen har en enorm betydelse för många regioner. En nationell satsning på turistfrämjande åtgärder bör genomföras. Denna satsning bör inte minst riktas mot landsbygden. Marknadsföringen av Sverige som turistland skall inriktas på marknadsföring av det som är unikt för Sverige: ängs- och hagmarkerna på den levande landsbygden i söder, glesbygden i norr, vildmarken, fjälltrakterna, trollskogen, landsbygden, mörkret och kylan, norrsken och

Fel! Okänt namn på

midnattssol samt våra många sjöar, älvar och vår vackra havskust. Anslagen för att marknadsföra Sverige som turistnation bör fördubblas. Detta innebär att ytterligare 100 miljoner kronor per år behöver satsas på marknadsföringsinsatser. Landsbygdsprogrammet bör stödja lokala initiativ som syftar till att fånga upp det ökade intresset för turism i den svenska landsbygden. Därigenom kan programmet bidra till en differentiering av näringsverksamheten. Detta bör ges regeringen till känna.

Målet bör vara att svensk turism skall fördubblas inom tio år och ha skapat närmare 100 000 nya arbetstillfällen. Landsbygdsturism har de senaste åren blivit en populär turistform. Genom att bevara ett levande odlingslandskap skapar jordbruksnäringen också förutsättningar för en internationellt attraktiv turistnäring på den svenska landsbygden.

Arbetsmarknadsreglerna måste anpassas till de särskilda krav som finns inom turistnäringen. God turistservice kräver bemanning i princip dygnet runt. Turistnäringen är också i hög grad säsongsbetonad, varför särskilda anställningsregler kan krävas. Det är i dag svårt att flytta mellan olika anställningsformer. Exempelvis kan en person som arbetar som anställd under del av året för att under turistsäsongen verka som egen företagare, svårigen göra detta i dagsläget. Regelverket behöver ändras för att det skall bli möjligt. Flexiblare arbetstider ger ökade möjligheter till varaktiga anställningar och ökad produktivitet.

Om Sverige skall vara ett attraktivt turistland får inte priserna vara avskräckande för turisterna. Vi säger därför nej till en höjning av turistmomsen. Inte heller vill vi se en höjning av kulturkommunen. En sådan höjning slår nämligen hårt mot kulturturismen, som är en växande turistgren. Vi vill inte göra det dyrare för barnfamiljer att besöka Astrid Lindgrens värld, eller bo på lantgård i Emils hemtrakter.

Våra vackra skärgårdar är en annan värdefull miljö för rekreation och turism. För att bevara en levande skärgård och kunna erbjuda en rimlig servicenivå måste förutsättningarna för åretruntboende stärkas, bl.a. genom att fastighetsskatten avskaffas. Fisketurismen är en näring som är beroende av tillgång på rika fiskbestånd i en naturlig och attraktiv miljö. När den fria sportfiskeresursen exploateras av ekonomiska intressen utan anknytning till lokalsamhället, skapas irritation hos den bofasta befolkningen. Detta drabbar i förlängningen även seriösa entreprenörer som med lokal anknytning utvecklar fisketurismen och skapar arbetstillfällen i skärgården. För att utveckla fisketurismens möjligheter bör det införas en möjlighet till fiskevårdsområden i vissa områden där det nu råder fritt fiske. Det är angeläget att möjligheterna till entreprenörskap inom fisketurism i havet förbättras. Politiken måste vara balanserad så att turismen kan utvecklas som ett komplement till fisket i kustsamhällen och i skärgården. Fiskevårdande insatser för att stödja fisketurismen i dess olika former bör därför ingå i landsbygdsprogrammet. Vad som här anförts om fisketurism bör ges regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

6.6 Hästnäringens växande betydelse

Hästnäringen är en av de viktigaste framtidsnäringarna på landsbygden. Antalet hästar i Sverige växer snabbt och närmar sig 300 000. Här finns en utvecklingspotential med såväl intressanta produkter som tjänster liksom en möjlig utveckling som turismnäring. Ridning är inte en skattefri motionsförmån, vilket de flesta andra idrotter är. Några få idrotter är undantagna och skattepliktiga om arbetsgivaren bekostar utövandet. Till dessa hör ridsporten. Det är anmärkningsvärt att ridsporten som är en av våra största folksporter inte skall kunna utövas och värderas på lika villkor som andra motionsformer. Kristdemokraterna anser därför att även ridsporten skall vara skattefri när den bedrivs i motionssyfte och är en friskvårdsförmån som bekostas av arbetsgivaren. En annan fråga som Kristdemokraterna vill lyfta fram är att föreningsdrivna ridskolor bör vara befriade från moms, i likhet med övrig ideell fritidsverksamhet.

Reglerna för hästransporter och veterinärmedverkan vid ryttartävlingar bör förenklas. För att slå vakt om den svenska halvblodsaveln borde ett stöd utgå i form av uppfödarpremier. Det behövs satsningar på den hippologiska högskoleutbildningen, hovslagarutbildningen och utbildningen av ridinstruktörer inom unghästutbildningen om vi skall kunna dra full nytta av hästnäringens expansion. Landsbygdsprogrammet bör vara en möjlig väg att finansiera uppfödarpremierna och olika utbildningsinsatser inom hästområdet. Detta bör ges regeringen till känna.

Ersättningarna för ett höjt och breddat djurkopplat vall- och betesmarksstöd bör också komma hästnäringen till del. Detta bör ges regeringen till känna.

7 Lokal utveckling och lokal medverkan

7.1 Leader

Leadermetodiken har på sina håll visat sig framgångsrik för att skapa lokal förankring och lokalt inflytande i genomförandet av LBU-programmet. Kristdemokraterna delar regeringens uppfattning att det huvudsakliga tillämpningsområdet är för planering och genomförande av åtgärder inom det tredje insatsområdet. Men då det är möjligt/lämpligt kan metodiken också tillämpas inom andra insatsområden.

Genom Leader ges stöd till pilotprojekt för att hitta nya lösningar för att skapa en hållbar framtid för landsbygden. Initiativet bygger på att ett lokalt partnerskap, bestående av likvärdiga parter från näringslivet, den ideella sektorn och den offentliga sektorn utformar ett ramprogram för landsbygdsutveckling och sedan också bildar den beslutsgrupp som förmedlar de ekonomiska resurserna och följer upp projektresultaten. Denna form av fördjupad demokrati och bemyndigande av medborgarna har skapat resultat i form av samarbeten och utvecklingsprocesser vid sidan om de konkreta resultaten i

skapade och bevarade arbetstillfällen. Det är viktigt att arbetssättet är lokalt förankrat, präglas av enkelhet, flexibilitet och innovativitet samt att det involverar de gröna näringarna och det lokala näringslivet. Det bör vidare framhållas att arbetssättet inte får tryckas på de berörda uppifrån, utan skall matcha och stödja underifrån kommande initiativ.

7.2 Ökat deltagande från näringslivet

Det har noterats att medverkan från det lokala näringslivet i tillämpningen av Leadermetoden ibland har varit begränsat. Det är därför viktigt att öka näringarnas deltagande. Näringsliv, offentlig sektor och den ideella sektorn behöver samarbeta om Leadermetoden skall bli framgångsrik.

7.3 Lokal demokrati och lokal förvaltning

Folkrörelserådet och de många lokala utvecklingsgruppernas arbete, är bra exempel på hur lokal demokrati kan skapa tillväxt även på landsbygden och de mindre orterna. Det statliga stödet till Folkrörelserådets kansli har emellertid skurits ner kraftigt på senare tid. Därför bör detta viktiga ekonomiska stöd återställas. Landsbygdsprogrammet bör därför kunna användas för bidrag till anställning av nyckelpersoner. Detta bör ges regeringen till känna.

Lokal förvaltning inom olika områden har prövats på flera håll de senaste åren. Innebörden är att det lokala samhället ges en ökad autonomi över sina naturresurser. Det som är aktuellt att förvalta lokalt är bl.a. skog och mark, jakt, fiske, renbete och kommunikationer (vägar, skoterleder, m.m.). Ett gott exempel på lokal förvaltning är "Byskogsforum" i norra och västra Dalarna där lokala krafter arbetar för att skapa utkomstmöjligheter för den lokala befolkningen. De stora arealer av skyddsvärd skog som regeringen under kommande år tänker undanta från skogsproduktion i form av reservat och nationalparker, kan med en något annorlunda satsning skapa nya utkomstmöjligheter genom lokal tillsyn och förvaltning med inslag av turistisk verksamhet av vildmarkstyp. Genom att förstörda vattendrag återskapas och ger nya möjligheter på fiskets område, kan nya arbetstillfällen i turistnäringen skapas. Denna typ av projekt bör aktivt uppmuntras.

8 Resursfrågor

Kristdemokraterna instämmer i regeringens bedömning att miljöåtgärderna även fortsättningsvis bör väga budgetmässigt tungt i landsbygdsprogrammet. De totala behoven för att nå målen kräver en utökning. Det är då ofrånkomligt att ytterligare finansiering måste tillföras.

De närmare budgetmässiga förutsättningarna för det kommande landsbygdsprogrammet är ännu inte slutgiltigt fastlagda. Det finns därmed fortfa-

Fel! Okänt namn på

rande en möjlighet för den svenska regeringen att inom EU verka för att utöka den svenska tilldelningen av EU:s budgetmedel till landsbygdsåtgärder.

Det är viktigt att EU-medel inte ersätter utgifter som rätteligen skall bekostas av stat och kommuner som en del av deras ordinarie arbete. Exempelvis skall statliga myndigheters administration inte bekostas med EU-medel. Detta bör ges regeringen till känna.

8.1 Ytterligare medel behövs

I det nuvarande LBU-programmet utbetalas årligen, inklusive modulerade medel, 3,8 miljarder kronor till den svenska landsbygden. För att uppnå en omställning till en långsiktigt hållbar utveckling på landsbygden bedömer Kristdemokraterna att det nya landsbygdsprogrammet för Sveriges del behöver tillföras ytterligare medel. Dessa pengar bör komma dels genom ökade EU-medel, dels genom ökad svensk medfinansiering. Detta bör ges regeringen till känna.

Vad gäller omfattning och finansiering är det viktigt att EU:s ramar för tilldelning av medel till Sverige utnyttjas fullt ut. Detta kräver medfinansiering från Sverige, huvudsakligen med medel från statsbudgeten. Om inte den nödvändiga finansieringen kan ordnas riskeras trovärdigheten i arbetet med att få ett mer miljöanpassat jordbruk och förutsättningarna för att hålla landskapet öppet att drastiskt minska.

9 Genomförandeplanering och administration

Beslutsfattande skall förläggas till lägsta effektiva beslutsnivå. Ett centralistiskt beslutsfattande inom nationalstatens eller – som allt oftare är fallet – Europeiska unionens ram kan försvåra möjligheterna att förverkliga den lokala eller regionala folkviljan. För att subsidiaritetsprincipen skall följas behöver formerna för det lokala självbestämmandet ständigt utvecklas för att parera den löpande maktförskjutning som annars successivt sker till de centrala aktörerna. Det behövs en decentralisering och avbyråkratisering av beslutsprocessen kring hur EU:s medel, inklusive de medel som avsätts för landsbygdsprogrammet, skall användas. Den regionala och lokala nivåns inflytande över planering och tillämpning av landsbygdsprogrammets åtgärder bör stärkas. Ett ökat ansvar bör läggas på de aktörer som svarar för de regionala utvecklingsfrågorna. Tolkningen av centrala måldokument bör bli mer flexibel så att de lokala behoven kan tillmötesgå på ett ändamålsenligt sätt.

10 Det fortsatta programarbetet

Det är viktigt att den svenska regeringens agerande inom EU är parlamentariskt förankrad. Därför bör det program som skall lämnas in till EU-kommissionen under sommaren 2006 förankras i riksdagen. Denna förankring bör ske genom att regeringen, före överlämnandet av programmet, samråder med miljö- och jordbruksutskottet och EU-nämnden. Detta bör ges regeringen till känna.

Stockholm den 2 mars 2006

Sven Gunnar Persson (kd)

Björn von der Esch (kd)

Ragnwi Marcelind (kd)

Annelie Enochson (kd)

Lars Gustafsson (kd)

Dan Kihlström (kd)

Johnny Gylling (kd)

Tuve Skånberg (kd)